

*Dani otvorenih vrata
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu*

povodom

Dana europske baštine

SOS za stare novine

Program

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

21. do 23. rujna 2010.

PROGRAM

Utorak, 21. rujna 2010. – I. DAN

11.30-12.30 sati	Svečano otvaranje Mjesto održavanja: Veliko predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu Program svečanog otvaranja <table border="1" data-bbox="309 667 1492 1391"> <tr> <td data-bbox="309 667 1492 860"> ▪ Predstavljanje <i>Dana otvorenih vrata Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu</i> Prof. dr. sc. Tihomil Maštrović, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu </td> </tr> <tr> <td data-bbox="309 860 1492 1019"> ▪ Izlaganje <i>Stare novine – smjernice i strategija zaštite nacionalne baštine</i> Ranka Saračević, glavni konzervator, Uprava za zaštitu kulturne zaštite, Ministarstvo kulture RH </td> </tr> <tr> <td data-bbox="309 1019 1492 1391"> ▪ Izlaganje <i>Povijest novinstva</i> Prof. dr. sc. Gordana Vilović, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu ▪ Izlaganje <i>Novinarstvo kao povjesnica trenutka</i> Dr. sc. Inoslav Bešker, novinar, profesor na Sveučilištu u Bologni ▪ Izlaganje <i>Stanje i zaštita novinskog fonda u NSK</i> Mr. sc. Dragica Krstić, voditeljica Odjela zaštite i pohrane Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu </td> </tr> </table>	▪ Predstavljanje <i>Dana otvorenih vrata Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu</i> Prof. dr. sc. Tihomil Maštrović, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu	▪ Izlaganje <i>Stare novine – smjernice i strategija zaštite nacionalne baštine</i> Ranka Saračević, glavni konzervator, Uprava za zaštitu kulturne zaštite, Ministarstvo kulture RH	▪ Izlaganje <i>Povijest novinstva</i> Prof. dr. sc. Gordana Vilović, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu ▪ Izlaganje <i>Novinarstvo kao povjesnica trenutka</i> Dr. sc. Inoslav Bešker, novinar, profesor na Sveučilištu u Bologni ▪ Izlaganje <i>Stanje i zaštita novinskog fonda u NSK</i> Mr. sc. Dragica Krstić, voditeljica Odjela zaštite i pohrane Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
▪ Predstavljanje <i>Dana otvorenih vrata Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu</i> Prof. dr. sc. Tihomil Maštrović, glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu				
▪ Izlaganje <i>Stare novine – smjernice i strategija zaštite nacionalne baštine</i> Ranka Saračević, glavni konzervator, Uprava za zaštitu kulturne zaštite, Ministarstvo kulture RH				
▪ Izlaganje <i>Povijest novinstva</i> Prof. dr. sc. Gordana Vilović, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu ▪ Izlaganje <i>Novinarstvo kao povjesnica trenutka</i> Dr. sc. Inoslav Bešker, novinar, profesor na Sveučilištu u Bologni ▪ Izlaganje <i>Stanje i zaštita novinskog fonda u NSK</i> Mr. sc. Dragica Krstić, voditeljica Odjela zaštite i pohrane Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu				
11.30-16.00 sati	Pokazna radionica <i>Klinika za stare novine</i> Mjesto održavanja: Veliko predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu I. dio Klinike: <u><i>Zaštita novina</i></u> II. dio Klinike: <u><i>Mikrofilm</i></u> III. dio Klinike: <u><i>Portali starih hrvatskih novina i časopisa</i></u>			
13.00-15.00	Informativno edukativni seminar <i>Kako postati suradnik na Portalu starih hrvatskih novina i časopisa</i> Mjesto održavanja: Dvorana na polukatu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu			
14.00 – 14.45 sati 17.00 – 17.45 sati	Obilazak Knjižnice Početak obilaska: Veliko predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu			

Srijeda i četvrtak, 22. i 23. rujna 2010. – II. i III. DAN	
10.00 -16.00 sati	Pokazna radionica <i>Klinika za stare novine</i> Mjesto održavanja: Veliko predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu I. dio Klinike: <u><i>Zaštita novina</i></u> II. dio Klinike: <u><i>Mikrofilm</i></u> III. dio Klinike: <u><i>Portali starih hrvatskih novina i časopisa</i></u>
10.00 – 11.00 sati	Radionica <i>Mikrofilmiranje novina</i> Mjesto održavanja: Odjel zaštite i pohrane Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
13.00 – 14.00 sati	
11.30 – 12.30 sati	Radionica <i>Digitalizacija novina</i> Mjesto održavanja: Odjel zaštite i pohrane Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
14.30 – 15.30 sati	
10.00 – 10.45 sati	Obilazak knjižnice Početak obilaska: Veliko predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
14.00 – 14.45 sati	
15.00 – 15.55 sati	
16.00 – 16.45 sati	

OBILAZAK KNJIŽNICE**Termini obilaska****Utorak , 21. rujna 2010.**

14.00 i 15.00 sati

Srijeda, 22. rujna 2010., i četvrtak, 23. rujna 2010.

10.00, 11.00, 14.00 i 15.00 sati

Prijave

Termin obilaska potrebno je rezervirati telefonom u Središnjoj informacijskoj službi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (01/616-4002 i 01/616-4040) tjedan dana ranije. U skupini se može prijaviti najviše 30, a najmanje 10 osoba. Obilazak traje oko 45 minuta.

O obilasku

Stručno vodstvo obuhvaća osvrt na povijest Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i njezinih usluga te upoznavanje s korisničkim prostorima, a to su katalozi, referentna zbirka, čitaonice s otvorenim pristupom građi na 3. i 4. katu, Zbirka knjiga o domovinskom ratu, Zbirka doktorskih disertacija i magistarskih radova, Profesorska čitaonica i Čitaonica periodike.

INFORMATIVNO EDUKATIVNA RADIONICA
KAKO POSTATI SURADNIK NA PORTALU STARIH HRVATSKIH NOVINA I
ČASOPISA

Mjesto održavanja

Dvorana na polukatu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Termini održavanja

Utorak, 21. rujna 2010.

13.00 – 15.00 sati

O radionici

Cilj radionice je upoznati moguće suradnike portala Digitalizirane stare hrvatske novine i časopisi (dnc.nsk.hr) s postupkom rada na portalu i mogućnostima suradnje.

Sadržaj radionice

1. cilj i svrha uspostave kooperativnog portala digitaliziranih novina i časopisa,
2. model metapodataka portala i način unosa metapodataka u sustav,
3. suradnja u okupljanju podataka o fondu starih hrvatskih novina; unos podataka o fondu izvornika i mikrofilmova u sustav,
4. priprema, OCR i dostava digitalnih preslika na portal te
5. pitanja i rasprava.

Sudionici radionice su djelatnici baštinskih ustanova (knjižnica, arhiva, muzeja i sl.) koje su započele digitalizaciju starih hrvatskih novina i časopisa i koje žele surađivati u uspostavi suradničkog dijela Portala starih hrvatskih novina i časopisa.

POKAZNA RADIONICA *KLINIKA ZA STARE NOVINE*

Mjesto održavanja: Veliko predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Temom ovogodišnje manifestacije *Dana otvorenih vrata* želi se senzibilizirati stručnu i ostalu javnost za problem zaštite starih hrvatskih novina čiji je opstanak ugrožen. Zbog loše kvalitete novinskog papira, velik dio novinskog fonda ne može se više koristiti na tradicionalan način. Iz toga razloga je za sve posjetitelje *Dana otvorenih vrata* u velikom predvorju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu organizirana *Klinika za stare novine* koja će s dvije pokazne radionice te jednim predstavljanjem pokazati načine čuvanja i zaštite starih novina kao i mogućnosti njihova korištenja uporabom raznih tehnologija.

Kliniku za stare novine moći će, bez prethodne najave, posjetiti svi zainteresirani koji posjeduju zbirku novina ili novinskih izrezaka i oni koje zanimaju načini i uvjeti njihova dugoročnog čuvanja i zaštite.

Mjesto održavanja: Veliko predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Termini održavanja

Utorak, 21. rujna 2010.

11.30 – 16.00 sati

Srijeda, 22. rujna 2010., i četvrtak, 23. rujna 2010.

10.00 – 16.00 sati

Prva pokazna radionica

ZAŠTITA NOVINA

O radionici

Klinika za stare novine djelovat će kroz sljedeći informativni i pokazni program:

1. davanje savjeta i uputa o nužnim mjerama zaštite novina i preporuke za njihovo optimalno dugoročno čuvanje,
2. kurativni tretmani koji uključuju:
 - pregled stanja novina i utvrđivanje vrste i stupnja oštećenosti,
 - čišćenje i neutralizacija (odkiseljivanje) novina,
 - ravnanje listova (presavijenih i zgužvanih listova),
 - sitni popravci poderanih listova te
3. preventivni tretmani koji uključuju zaštitno opremanje (zaštitna ambalaža).

Svrha je ove pokazne radionice prepoznati važnost novina kao povijesnog dokumenta te potaknuti i stvoriti naviku čuvanja pisane baštine. Kroz nju će posjetitelji upoznati metode i tehnike zaštite novina, uvjete i načine njihova čuvanja kao i načine njihove uporabe te će na taj način pokušati probuditi interes za njima.

Druga pokazna radionica

MIKROFILM

O radionici

Od 2008. su u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, kao dio projekta zaštite starih hrvatskih novina, u tijeku zahtjevni, a nužni zahvati mikrofilmiranja starih hrvatskih novina koji će omogućiti njihovu daljnju uporabu.

Mikrofilmirano je oko 200 naslova, među kojima su i oni najtraženiji, a role mikrofilmova nalaze se pohranjene u posebnim ormarima u Čitaonici periodike Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Popis mikrofilmiranih naslova dostupan je na adresi <http://www.nsk.hr/UserFiles/File/novine%203%208%202010%20.pdf>.

Mikrofilmovi se rabe pomoću mikrofilmskih čitača. U Čitaonici periodike nalaze se četiri čitača mikrofilma, od kojih dva imaju mogućnost ispisa potrebnih članaka. Uporaba mikrofilmirane građe i opreme odvija se pod stručnim nadzorom i uz pomoć djelatnika Čitaonice periodike.

Tijekom pokazne radionice, posjetiteljima će biti zorno prikazan način uporabe mikrofilmskoga čitača uz mogućnost ispisa s mikrofilma. Moći će i sami pregledavati mikrofilmirane novine uz potrebne upute stručnoga djelatnika Čitaonice periodike.

Predstavljanje *PORTALI STARIH HRVATSKIH NOVINA I ČASOPISA*

O predstavljanju

Kao rezultat višegodišnjeg programa digitalizacije starih hrvatskih novina u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, početkom 2010. godine predstavljen je portal *Stare hrvatske novine* – središnji hrvatski portal namijenjen istraživačima i ljubiteljima starih novina. Izradu portala, u sklopu projekta Hrvatska kulturna baština, financijski je potpomoglo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Portal *Stare hrvatske novine* zamišljen je kao mjesto predstavljanja, listanja i pretraživanja digitaliziranih starih hrvatskih novina iz fonda Nacionalne sveučilišne knjižnice u Zagrebu te, u budućnosti, i mjesto okupljanja digitalnih preslika starih novina iz ostalih hrvatskih baštinskih ustanova. Portal trenutačno sadrži digitalne preslike novina iz 19. stoljeća i početka 20. stoljeća. Među dostupnim digitaliziranim naslovima su i najstarije sačuvane hrvatske novine *Kroatischer Korrespondent* iz 1789. te *Il Regio Dalmata = Kraglski Dalmatin* (1806.-1810.) – prve novine objavljene na hrvatskom jeziku. Na portalu se redovito objavljuju i podatci o digitaliziranim novinama u ostalim hrvatskim knjižnicama i baštinskim ustanovama.

Uza stare novine, Nacionalna i sveučilišna knjižnica digitalizira i najstarije hrvatske časopise. Na portalu *Stari hrvatski časopisi* dostupan je izbor digitaliziranih hrvatskih časopisa koji izlaze od druge polovice 19. stoljeća: *Bullettino di archeologia e storia dalmata* (od 1878.), *Napredak* (od 1859.), *Starohrvatska prosvjeta* (od 1895.), *Sveta Cecilija* (od 1877.) i *Arkiv za povjestnicu jugoslavensku* (od 1851.). Cilj portala je učiniti sadržaj starih hrvatskih časopisa što dostupnijim kulturnoj i znanstvenoj javnosti te ih zaštititi i očuvati kao kulturno i znanstveno nasljeđe.

Posjetiteljima će se približiti postupak digitalizacije novina te pojasniti uporaba i pretraživanje Portala digitaliziranih starih hrvatskih novina i časopisa (<http://dnc.nsk.hr/>). Također, posjetitelji će moći i sami listati digitalne novine i časopise prema područjima njihova interesa.

RADIONICA *DIGITALIZACIJA NOVINA*

Mjesto održavanja

Odjel zaštite i pohrane Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Termini održavanja

Srijeda, 22. rujna 2010., i četvrtak, 23. rujna 2010.

11.30 – 12.30 sati

14.30 – 15.30 sati

Prijave

Prijave se primaju putem telefona 01/6164 351.

Pri prijavi obvezno je dostaviti podatke za kontakt. Nakon primljene prijave, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu potvrdit će slobodan termin.

Broj polaznika za pojedinu radionicu ograničen je na 10.

O radionici

Od uvoda o početku do predstavljanja sustavne digitalizacije fonda Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, radionica upoznaće polaznike s osnovnim pojmovima i vrstama građe koja se digitalizira. Građa se digitalizira prema zahtjevima korisnika, zatim radi zaštite izvornika ili restauracije ili prema namjenama kamera i skenera koji se koriste u digitalizaciji raznih vrsta građe. Radionica će ukazati i na važnost pohrane te korištenja raznih formata od TIFF-a do JPEG-a.

Bit će prikazana digitalizacija prema poslovima koji se obavljaju u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu – digitalizacija izvornika radi zaštite digitalnom kamerom i velikim prolaznim skenerom, digitalizacija novina s mikrofilma, skeniranje mikrofilmova sa starijom građom i prebacivanje na medije za pohranu, digitalizacija izvornika prema zahtjevima korisnika u svrhu izrade monografija, kataloga i plakata te dokumentiranje i arhiviranje stanja izvornika u postupku restauracije.

RADIONICA MIKROFILMIRANJE NOVINA

Mjesto održavanja

Odjel zaštite i pohrane Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Termini održavanja

Srijeda, 22. rujna 2010., i četvrtak, 23. rujna 2010.

10.00 – 11.00 sati

13.00 – 14.00 sati

Prijave

Prijave se primaju putem telefona 01/6164 142.

Pri prijavi obvezno je dostaviti podatke za kontakt. Nakon primljene prijave, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu potvrdit će slobodan termin.

Broj polaznika za pojedinu radionicu ograničen je na 10.

O radionici

Kroz predavanja, demonstraciju, prezentaciju te kroz pitanja i raspravu, polaznici će upoznati osnovne pojmove i postupke u mikrofilmiranju novina u svrhu zaštite. Također će imati prigodu saznati nešto o tome zašto se novine mikrofilmiraju te nešto o počecima mikrofilmiranja starih hrvatskih novina. Upoznat će osnovna mjerila odabira naslova za mikrofilmiranje, osnovne postupke pripreme i snimanja novina te osnovne postupke nadzora, opremanja i pohrane te načine uporabe mikrofilmova uključujući i digitalizaciju.

Naglasak će biti na postupcima pripreme, počevši od opisa cjelovitosti teksta stranica u svim dostupnim primjercima sveščića, u čemu polaznici radionice mogu izravno sudjelovati kroz listanje i komentiranje izgleda starih novina te raspoređivanju stranica po kolutima prema broju snimaka koji se mogu snimiti na kolut mikrofilma. Moći će sudjelovati u izradi zapisa koji postaju dijelovi mikrofilma i pripremi novina kao predložaka s uputama snimatelju za snimanje. Prisustvovat će i snimanju u stvarnim uvjetima i opremanju koluta mikrofilma za pohranu i korisnike. Svaki će se polaznik moći upoznati s uporabom mikročitača.